

Irány az egészség!

Mi az afázia?

Agyi érkatasztrófa, agydaganat, esetleg baleset, fejsérülés következtében a bal agyfélteke lokálisan sérülhet. Emiatt a kommunikáció egészen enyhe, mérsékelt, vagy súlyos zavara lép fel. Mivel nehézséget jelent a beteg számára a szavak kiválasztása, a beszéd akadozó, aritmikus lesz. A gyakori szókeresések, ismétlések miatt a tartalom nem, vagy csak részben követhető. A nyelvi zavarok mellett sérül az artikuláció, az írásbeli kifejezés és az olvasás is. Amellett, hogy a beteg nem találja a szavakat - érthetetlen „szósalátákat” vagy oda nem illő szavakat mond - előfordul, hogy magát a beszédet sem érti. Ilyenkor az ún. szenzoros terület is érintett.



Az afázia típusai

Globál afázia: Az afázia legsúlyosabb formája. A beteg nevét, címét, jelenlegi tartózkodási helyét sem tudja megmondani. Szósalátákkal, ún. neologizmákkal beszél. Térben – időben nem képes tájékozódni, dezorientált. Eldöntendő kérdésre szavak nélküli válaszreakciója változó: azaz véletlenszerű fejbólintással, mimikával válaszol. Egyszerű utasításokat nem ért, vagy rosszul teljesít. Teljesítményét nagy mértékben befolyásolja, rontja mozgásképtelensége. Előfordul, hogy nem alakul ki emberek közötti kapcsolat a szemkontaktus szintjén sem.

Motoros (Broca) afázia: A kifejező beszéd zavara. A verbalitás (beszéd), mint képesség nagy mértékben csökken. Az akadozó, aritmikus beszéd „táviratszerű” mondatokból, szócserekből, szótévesztésekből áll. Az oda nem illő szavak a beszéd tartalmát érthetlenné, vagy nehezen követhetővé teszik. A beszéd folyamata sérül a verbális blokkok (hang- ill. szóindítási nehézségek) miatt. A beteg számára problémát jelent egyszerű főnevek, személynevek (pl. családtagok), földrajzi helyek nevét megmondani. Gyakori tünet hogy nyelvtanilag helytelenül szerkesztik meg mondataikat. Gondolataikat nem, vagy nehezen tudják kifejezni.

Szenzoros (Wernicke) afázia: A beszédmegértés zavara. Jelentősen sérül, egyes esetekben teljesen meg is szűnhet a beszédértés (nem hallászavar miatt!). Hiányzik a beszédemlékezet, a beszédkontroll. A spontán beszéd megmarad, de általában érthetetlenül, tartalmilag

követhetetlen a beszéd, sérül a mondatalkotás. Gyakori szavak felcserélése, a szóvégek elhagyása, a helytelen szótaghasználat). Az olvasásnál jelentősen csökken a szövegértés, tipikus az írásnehézség, spontán vagy irányított írásnál az íráskészség zavara lép fel.

Amnesztikus afázia: Az emlékezet és szómeztalálás zavara. A beszédértés megmarad. A beteg számára a legnagyobb nehézséget a konkrét tárgyak, fogalmak megnevezése jelenti. Gyakori szókeresések, szómeztalálási nehézségek miatt a spontán beszéd sokszor válik tartalmilag követhetletenné. Az olvasásban nincsenek nehézségek, csakúgy, mint a diktálás utáni írásban, illetve másolásban. A beteg számára a megnevezési nehézségek miatt az önálló írás, fogalmazás jelenti a problémát.

Ritkán jelenik meg egy-egy tünetcsoport izolált formában, a tünetek gyakran keverten jelentkeznek. A szenzoros komponens (beszédértés) sérülése mellett a motoros funkciók is sérülnek. A szómeztalálási nehézség, olvasás- és írászavar szintén gyakori kísézője az afáziás betegeknek. Ilyenkor beszélünk szenzomotoros, amnesztikus afáziáról.

Kísézőtünetek:

- jobb oldali teljes/részleges bénulás (arc, kéz, láb)
- látótér kiesés
- memória- és koncentráció gyengülés
- testséma zavarok
- fáradékonyság
- depresszió
- a személyiség és az érzelmi reakciók – esetleg kóros– megváltozása

Az afáziás beteg rehabilitációjának szerves részét képezi a beszéd, írás, olvasás újratanulása, melyet logopédus szakember végez.

A féloldali végtaggyengeség, arc-, kézzsibbadás (súlyosabb esetben -bénulás), beszédzavar, szómeztalálási és artikulációs nehézség, súlyosabb esetben beszéd és beszédértési képtelenség, látászavar, kettőslátás, vagy látótérkiesés átmeneti agyi keringési zavarra utalnak. Ezeket az intő jeleket nem szabad figyelmen kívül hagyni!

Amennyiben a fenti tüneteket önmagán vagy hozzátartozóján tapasztalja, azonnal kérjen orvosi segítséget, hívjon mentőt!

További információ:

Varga Sarolta
klinikai logopédus
www.beszedtanulas.hu

2013. október 30.